

6. VZDĚLÁVACÍ OBSAH

6.1. Uspořádání vzdělávací nabídky

Naše vzdělávací nabídka je uspořádána do dvou částí. První je motivovaná pohádkami, které jsou nedílnou součástí života dětí a má příznačný název „Ani den bez pohádky“.

Druhá vzdělávací nabídka nese název „Písničky a říkadla našich babiček“ a bude protkaná převážně lidovými písničkami a říkadly. Každá nabídka je určena pro jeden školní rok.

Vzdělávací nabídka č. 1

„ANI DEN BEZ POHÁDKY“

6.1.1. INTEGROVANÉ BLOKY A JEJICH TÉMATA

V tomto školním roce jsme vzdělávací obsah uspořádali do 5 integrovaných bloků a jejich témat. Každé téma bude jedna pohádka, s jejíž pomocí přiblížíme dětem určitou oblast nebo problém. Myslíme si, že pro děti jsou pohádky poutavé a děti je mají rády. K dětem pohádky patří. Použijeme především naše české pohádky ať už staré, klasické nebo moderní, protože máme dojem, že pomalu ustupují zahraničním a děti je neznají. Proto jsme vzdělávací nabídku nazvali „Ani den bez pohádky“.

Názvy integrovaných bloků:

1. [Co přináší podzim](#)
2. [Vládne paní zima](#)
3. [Přišlo jaro do vsi](#)
4. [Těšíme se na léto](#)

6.1.2. CÍLE A OBSAH INTEGROVANÝCH BLOKŮ

1. Co přináší podzim

/Časové období přibližně září až začátek prosince (advent)/

Na začátku školního roku je pro nás prvořadá adaptace nových dětí na prostředí mateřské školy a režim v mateřské škole. Děti seznámíme s budovou, kamarády a zaměstnanci školy, s pravidly chování a důvodem, proč je třeba se těmito pravidly řídit.

Připomeneme si význam hygieny, zdravého životního stylu. Seznámíme se s názvy částí těla, orgánů, péčí o své zdraví a nezapomeneme na čistotu prostředí, péči a správné zacházení s hračkami a předměty kolem nás. V dalších týdnech si budeme povídat o podzimu.

Při delších vycházkách do lesa a do polí budeme sledovat jeho barevnost, změny v přírodě, počasí, zkracování dne, lidi při práci na polích i v zahradách, nářadí, které používají. Povíme si o odletu ptáků, seznámíme se a ochutnáme nejrůznější zeleninu a ovoce.

Dílčí cíle

- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- rozvoj a užívání všech smyslů
- vytváření zdravých životních návyků
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, vyjadřování)
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování)
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- rozvoj kooperativních dovedností
- rozvoj schopnosti žít ve společnosti ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), příslušet k tomuto společenství (k rodině, ke třídě k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného socio-kulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit

Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich používáním
- delší vycházky do přírody s pozorováním podzimní přírody, lidí a mechanizace na polích při podzimních pracích
- prohlídka a seznámení s budovou MŠ a nejbližšího okolí

- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- činnosti zaměřené k poznání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- aktivity podporující sblížení dětí
- hry na seznámení s kamarády
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- samostatný slovní projev na určité téma
- výtvarné činnosti – hry s barvou, využití barevnosti podzimu
- rozlišování ovoce a zeleniny pomocí všech smyslů
- rozvíjení intonačních a pohybových dovedností pomocí písni a hudebně pohybových her

Očekávané výstupy

1. Dítě a jeho tělo

- zachovávat správné držení těla
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se v písku)
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat,

postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)

- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy

2. Dítě a jeho psychika

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- poznat napsané své jméno
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- učit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)

3. Dítě a ten druhý

- přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad

4. Dítě a společnost

- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.

5. Dítě a svět

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody

Rizika

- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- vytváření komunikativních zábran /nerespektování dětského ostychu, necitlivé donucování dítěte k hovoru/
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, agresivního chování, necitlivých či nevšímavých postojů)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedostatek příležitostí vidět svět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním

2. Vládne paní zima

/ asi 10 týdnů /

Příroda se ukládá k zimnímu spánku a v mateřské škole nám nastává čas radostného očekávání vánočních svátků a dodržování jejich tradic.

S nadílkou sněhu přichází radost ze zimních sportů.

Smutný čas však nastává pro zvířata a ptáčky v přírodě.

Proto sypeme ptáčkům semínka do krmítka a podnikáme vycházky ke krmelci, kde sledujeme, čím krmí zvěř myslivci.

S odcházející zimou oslavíme konec masopustu.

Dílčí cíle

- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka a další formy sdělení (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- posilování prosociálního chování k ostatním lidem, rozvoj společenského i estetického vkusu
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti, nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, míčové hry, sezónní činnosti)
- hudební a hudebně-pohybové hry a činnosti
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel a písmen
- prohlížení a čtení knížek
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- činnosti zaměřené k vytváření pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, obrazovým materiálem, s médii)
- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary...) a jejich smysluplné praktické aplikaci
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků vysvětlování, objasňování odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem.
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontroli a v sebeovládání
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí – změny v přírodě živé a neživé

Očekávané výstupy

1) Dítě a jeho tělo

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)

2) Dítě a jeho psychika

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- chápat slovní vtíp a humor
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- učit se z paměti krátké texty
- poznat napsané své jméno
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky, hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- sledovat očima zleva doprava
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim
- chápat prostorové pojmy, elementární čas. pojmy, orientovat se v prostoru i rovině, částečně v čase
- uvědomovat si své možnosti a limity
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují
- porozumět slyšenému (zachytit myšlenku děje...)
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova

2) Dítě a ten druhý

- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva k druhým a respektovat je

3) Dítě a společnost

- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně-pohybových činností
- porozumět neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair

4) Dítě a svět

- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

Rizika

- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá, či jednostranná nabídka pohybových činností
- vytváření komunikativních zábran / necitlivé donucování dítěte k hovoru/
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založených na vlastní zkušenosti
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění

- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování pravidel, špatný vzor
- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitosti k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu

3. Přišlo jaro do vsi

/ asi 10 týdnů /

Probouzející se příroda vybízí k procházkám do okolí, kde sledujeme rozmanitost jarních květin, nasloucháme zpěvu ptáků a všímáme si rodících se mláďat na dvorcích.

Povíme si o významu a struktuře rodiny o funkcích jednotlivých členů rodiny.

Vše, co vidíme v přírodě se pokoušíme výtvarně, hudebně, či dramaticky ztvárnit.

V mateřské škole slavíme svátky jara – Smrtnou neděli, Velikonoce a Svátek matek.

Dílčí cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky, ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, přizpůsobivosti, tolerance, respektu apod.)
- rozvoj kooperativních dovedností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti zaměřené k poznávání lidských vlastností, záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit společný spor
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky)
- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, geometrické tvary, množství) a jejich smysluplné praktické aplikace
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností, záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, učitel, dospělý, rodič, žák, role v daném pohlaví, profesní role a herní role)
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (manipulace s pomůckami a nástroji, praktické ukázky z okolí, tematické hry k povolání)
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, výlety a vycházky do okolí
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystému (les, louka, rybník apod.)

Očekávané výstupy

1. Dítě a jeho tělo

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
- zachovávat správné držení těla

2. Dítě a jeho psychika

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- učit se z paměti krátké texty
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film a užívat telefon
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat nápady
- chápat prostorové pojmy, elementární, časové pojmy, orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim
- rozhodovat o svých činnostech
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité / odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet spol. znaky, podobu, rozdíl, charakter. rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi/
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- prožívat radost ze zvládnutého a poznáního

- zachytit a vyjádřit své prožitky – slovně, výtvarně, pomocí hudby, dramatickou improvizací apod.

3. Dítě a ten druhý

- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc / chovat se ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého/
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou

4. Dítě a společnost

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí výtvarných dovedností a technik

5. Dítě a svět

- mít povědomí o významu životního prostředí / přírody i společnosti/ pro člověka
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí / dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod./
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí

Rizika

- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi a dospělými
- špatný jazykový vzor
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- nedostatek možnosti projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nevhodné vzory a modely chování / netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance/
- nedostatečně psychosociálně bezpečné prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují
- nedostatek příležitosti k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu MŠ
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině

4. Těšíme se na léto

Děti se budou seznamovat s přírodou živou i neživou, její důležitostí pro člověka, jak o ní pečovat. Osvojíme si poznatky o vodě a hravou formou se seznámíme s vlastnostmi vody, s koloběhem vody v přírodě a s významem ochrany životního prostředí. Prostřednictvím „výšlapů“ do okolních obcí upevníme znalosti, dovednosti a poznatky o bezpečném chování v silničním provozu. Děti se seznámí s různými druhy zvířat, žijících v zoologické zahradě. Získané znalosti o zvířatech uplatníme při návštěvě zoologické zahrady. Při různorodém způsobu výtvarného vyjadřování budou děti rozvíjet svou fantazii, kreativitu a výtvarnou senzibilitu.

Dílčí cíle

- rozvoj psychické a fyzické zdatnosti.
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- vytváření základů pro práci s informacemi
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (turistika, sezónní činnosti apod.)
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (praktické ukázky z okolí, hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel, s různými pracovními činnostmi, praktická manipulace s předměty)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu)
- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem apod.)
- hry a praktické úkoly procvičující orientaci v prostoru
- výlety do okolí
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu

- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí výlety
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy)
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované hravé aktivity

Očekávané výstupy

1. Dítě a jeho tělo

- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí, chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, ve vodě, v písku)
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu

2. Dítě a jeho psychika

- formulovat otázky, odpovídat, hodnot slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- zorganizovat hru
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním

3. Dítě a ten druhý

- spolupracovat s ostatními
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
- spolupracovat s ostatními
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná

4. Dítě a společnost

- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých odmítat společensky, nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledků (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

5. Dítě a svět

- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

Rizika

- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, náradím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- nedostatek možností projevit vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- nevhodný mravní vzor (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

Vzdělávací nabídka č. 2

PÍSNÍČKY A ŘÍKADLA NAŠICH BABIČEK

6.1.1. INTEGROVANÉ BLOKY A JEJICH TÉMATA

V tomto školním roce jsme vzdělávací obsah uspořádali do 5 integrovaných bloků a jejich témat. Celým rokem nás bude provázet panenka Šikulka, se kterou budeme sledovat změny kolem nás. Děti se více seznámí s lidovými písněmi, které upadají v zapomnění. Připomeneme si lidové tradice, pranostiky a pokusíme se srovnávat život našich předků s životem v současnosti. Dětem přiblížíme význam lidského života a jeho zdraví.

Názvy integrovaných bloků:

- 1. Co přináší podzim**
- 2. Od Martina do Tří králů**
- 3. Jak trávíme zimní čas, aneb povídání o věcech, které lidé vytváří**
- 4. Jaro t'uká do poupátek**
- 5. Já, člověk**

6.1.2 CÍLE A OBSAH INTEGROVANÝCH BLOKŮ

1. Co přináší podzim

/do poloviny listopadu/

Na začátku školního roku je pro nás prvořadá adaptace nových dětí na prostředí mateřské školy a režim v mateřské škole. Děti seznámíme s budovou, kamarády a zaměstnanci školy, s pravidly chování a důvodem, proč je třeba se těmito pravidly řídit.

V dalších týdnech si budeme povídat o podzimu, povíme si o odletu ptáků. Seznámíme se a ochutnáme nejrůznější zeleninu a ovoce. Při delších vycházkách do lesa a do polí budeme sledovat jeho barevnost, změny v přírodě, počasí, zkracování dne. Budeme si všimnout lidí při práci na polích i v zahradách, poznávat náradí, které používají. Seznámíme se s názvy stromů. Povíme si o odletu ptáků.

Dílčí cíle

- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- vytváření zdravých životních návyků
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, vyjadřování)
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování) rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožít
- rozvoj schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- rozvoj kooperativních dovedností
- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společnosti ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (k rodině, ke třídě k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
-

Vzdělávací nabídka

- prohlídka a seznámení s budovou MŠ a nejbližšího okolí
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- aktivity podporující sblížení dětí
- hry na seznámení s kamarády
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich používáním
- delší vycházky do přírody s pozorováním podzimní přírody, lidí a mechanizace na polích při podzimních pracích
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- samostatný slovní projev na určité téma
- výtvarné činnosti – hry s barvou, využití barevnosti podzimu
- rozlišování ovoce a zeleniny pomocí všech smyslů
- rozvíjení intonačních a pohybových dovedností pomocí písní a hudebně pohybových her
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník)

Očekávané výstupy

1. Dítě a jeho tělo

- zachovávat správné držení těla
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se v písku)
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy

2. Dítě a jeho psychika

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- poznat napsané své jméno
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)

3. Dítě a ten druhý

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla

4. Dítě a společnost

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti

5. Dítě a svět

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)

Rizika

- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- vytváření komunikativních zábran (nerespektování dětského ostychu, necitlivé donucování dítěte k hovoru)
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, agresivního chování, necitlivých či nevšímavých postojů)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedostatek příležitostí vidět svět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu

2. Od Martina do tří králů

/od poloviny listopadu do začátku ledna/

Je tu zima a s ní blížící se svátky. Seznámíme se s tradicí svatého Martina, navštíví nás Mikuláš.

V tomto období budeme děti seznamovat s pranostikami, lidovými tradicemi, slovesností a zvyky adventního a novoročního času. Děti se aktivně podílí na přípravách těchto svátků, chystají předvánoční posezení pro rodiče, společně zdobí třídu.

Toto období je zdrojem mnoha prožitků, které jsou zdrojem k posilování vztahů v rodině i mateřské škole.

Dílčí cíle

- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka a další formy sdělení (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- posilování prosociálního chování k ostatním lidem, rozvoj společenského i estetického vkusu
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti, nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, míčové hry, sezónní činnosti)
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluch. paměti, koncentrace, pozornosti apod.
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání pojmů a osvojování poznatků) vysvětlování, objasňování odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem...
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení v projevovalání citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí – změny v přírodě živé a neživé

Očekávané výstupy

1. Dítě a jeho tělo

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sport. náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji

2. Dítě a jeho psychika

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- porozumět slyšenému (zachytit myšlenku děje...)
- naučit se z paměti krátké texty
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky, hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- chápat prostorové pojmy, elementární čas. pojmy, orientovat se v prostoru i rovině, částečně v čase
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují
- uvědomovat si své možnosti a limity
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky

3. Dítě a ten druhý

- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva k druhým a respektovat je
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)

4. Dítě a společnost

- porozumět neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností

5. Dítě a svět

- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

Rizika

- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá, či jednostranná nabídka pohybových činností
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru...)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založených na vlastní zkušenosti
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování pravidel, špatný vzor
- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu

3. Jak trávíme zimní čas, aneb povídání o věcech, které vytvářejí lidé

/ asi 10 týdnů /

Zimní počasí využijeme k radovánkám na sněhu, k pozorování přírody, krmení zvířat a ptáků, k pozorování prodlužujících se dní.

Děti získají vědomostí o lidové tvořivosti a slovesnosti (pohádky), o řemeslech, porovnávání tehdejší a dnešní výroby a jak lidé dříve cestovali a jak cestují teď (dopravní prostředky).

Připomeneme si masopust a tradice s ním spojené, seznámíme se s hudebními nástroji.

Dílčí cíle

- rozvoj fyzické a psychické zdatnosti
- osvojení si poznatků o podpoře zdraví a bezpečí
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování)
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit

Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti, sezónní činnosti – hry na sněhu
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů
- prohlížení a čtení knížek
- záměrné pojmenování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenování jejich vlastností, jejich charakteristických znaků a funkcí
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- hry podporující tvořivost a fantazii
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování člověka v různých situacích, mimické vyjadřování nálad)
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (manipulace s pomůckami a nástroji, praktické ukázky z okolí, tematické hry k povolání)
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky...)
- společenské hry
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, podněcující nápaditost dítěte, estetické vnímání a vyjadřování
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, přírody, kulturních i technických objektů

Očekávané výstupy

1. Dítě a jeho tělo

- zvládat základní pohyb. dovednosti a prostorovou orientaci, pohybovat se na sněhu, ledu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých

2. Dítě a jeho psychika

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)

- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- chápat slovní vtip a humor
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim
- chápat prostorové pojmy, elementární, časové pojmy, orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- zachytit a vyjádřit své prožitky – slovně, výtvarně, pomocí hudby, dramatickou improvizací apod.
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet spol. znaky, podobu, rozdíl, charakter. rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)

3. Dítě a ten druhý

- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad

4. Dítě a společnost

- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení/
- pochopit, že každý má ve společenství (rodině, ve třídě) svou roli podle které je potřeba se chovat, porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých

5. Dítě a svět

- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

Rizika

- omezení samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- omezený přístup ke knížkám
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, jejímu rozvinutí a dokončení
- nedostatek možností projevat vlastní city
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace, přítomnost nevhodných, pobízivých a nevkusných podnětů
- nevhodný mravní vzor okolí
- nedostatek příležitostí vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu

4. Jaro t'uká do poupátek

/ asi 6 týdnů /

Probouzející se příroda vybízí k procházkám do okolí, kde sledujeme rozmanitost jarních květin, nasloucháme zpěvu ptáků a všímáme si rodících se mláďat na dvorcích.

Vše, co vidíme v přírodě se pokoušíme výtvarně, hudebně, či dramaticky ztvárnit. V nabízených činnostech si děti osvojí poznatky o přírodním prostředí, jeho rozmanitosti a vývoji, schopnost chápat, že svět má svůj řád, že se mění a vyvíjí.

Děti se seznámí s lidovými tradicemi a zvyky jara – Smrtná neděle, Velikonoce.

Dílčí cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky, ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu a vyjadřování)
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, přizpůsobivosti, tolerance, respektu apod.)
- rozvoj kooperativních dovedností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, geometrické tvary, množství) a jejich smysluplné praktické aplikaci
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností, záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, učitel, dospělý, rodič, žák, role v daném pohlaví, profesní role a herní role)
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, výlety a vycházky do okolí
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystému (les, louka, rybník apod.)

Očekávané výstupy

1. Dítě a jeho tělo

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě atd.)

2. Dítě a jeho psychika

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- naučit se z paměti krátké texty
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat nápady

- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- rozhodovat o svých činnostech
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného

3. Dítě a ten druhý

- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého)
- spolupracovat s ostatními
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

4. Dítě a společnost

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí výtvarných dovedností a technik
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- vyjednávat sdětní i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)

5. Dítě a svět

- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka

Rizika

- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi a dospělými
- špatný jazykový vzor
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- nedostatek možnosti projevit vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nevhodné vzory a modely chování / netaktní komunikace, nedostatek sociálního cítění, ohleduplnosti a tolerance/

- nedostatečně psychosociálně bezpečné prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují
- nedostatek příležitosti k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu MŠ špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, lhostejnost k problémům kolem sebe)

5.Já, člověk

/ asi 6 týdnů /

Svátek matek nás navodí k povšimnutí si důležitosti role matky a rodiny, k poznání vývoje člověka od prenatálního období až po stáří.

Děti se seznámí s lidským tělem. Budeme se snažit klást základy k úctě ke svému životu a životu druhých. (bezpečnost)

Naučí se chápat rozdíly mezi lidskými rasami, odbourávat rasismus, vážit si výsledků lidské práce, kulturních památek a věcí kolem nás.

Děti získávají poznatky a vztah k místu, kde žijí, ke své vlasti.

Dílčí cíle

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny

- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur

Vzdělávací nabídka

- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- činnosti zaměřené k poznání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel a písmen
- prohlížení a čtení knížek
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- činnosti zaměřené k vytváření pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, obrazovým materiálem, s médií)
- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary...) a jejich smysluplné praktické aplikaci
- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti zaměřené k poznávání lidských vlastností, záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit společný spor
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (praktické ukázky z okolí, hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel, s různými pracovními činnostmi, praktická manipulace s předměty)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí

Očekávané výstupy

1. Dítě a jeho tělo

- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod)
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy

2. Dítě a jeho psychika

- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- sledovat očima zleva doprava
- poznat napsané své jméno
- učit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)

3. Dítě a ten druhý

- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené

4. Dítě a společnost

- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat

5. Dítě a svět

- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

Rizika

- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí

6.2. Dílčí specificky zaměřené projekty

6.2.1. LOGOPEDICKÁ PREVENCE

Z důvodu velkého výskytu špatné výslovnosti hlásek u dětí, věnujeme v naší mateřské škole velkou pozornost logopedické prevenci. Úzce spolupracujeme se Speciálně – pedagogickým centrem pro děti s vadami řeči Brno, pobočkou v Kroměříži.

Denně s dětmi provádíme logopedické chvílky, zaměřené na rozvoj správného dýchání, gymnastiku mluvidel a artikulační cvičení.

Dětem s vadnou výslovností se paní učitelky Pavlína Valachová, Žaneta Kalivodová a Bc. Kateřina Králíková věnují individuálně. Provádí s dětmi dechová a artikulační cvičení, gymnastiku mluvidel, nacvičují správné postavení mluvidel pro jednotlivé hlásky, učí je správně vyslovovat nápodobou, ve slabikách, slovech, větách, říkankách a básních. Pak teprve hlásky procvičují v hovorové řeči. Součástí individuální práce s dětmi je také rozvoj grafomotoriky dětí. Úzce přitom spolupracují s rodiči dětí a logopedkami ze SPC.

V rámci logopedické prevence se v průběhu celého dne v naší mateřské škole nezaměřujeme jen na správnou výslovnost hlásek, ale také na rozvoj slovní zásoby dětí, osvojování a zdokonalování gramatické správnosti jejich mluveného projevu a na rozvoj jejich souvislého vyjadřování.

6.2.2 HRAJEME SI S VÝTVARNÝM MATERIÁLEM

Zde se věnujeme zejména předškolním dětem, které se jej účastní 1x týdně v době odpoledního odpočinku. Děti mají možnost využívat při tvořivých činnostech různé výtvarné i přírodní materiály. Většina tvoření souvisí s aktuálním tématem v mateřské škole, popř., navazuje na momentální prožitky dětí v oblasti svátků apd. Při práci s dětmi se střídají Žaneta Kalivodová a Pavlína Valachová.

6.2.3. ZDRAVÝ ÚSMĚV

Jedenkrát za měsíc se děti v naší mateřské škole setkávají s panem Zdeňkem Forejtem, se kterým pracují za pomoci učitelek v projektu Zdravý úsměv. Seznamují se se zásadami zdravého životního stylu a zdravé výživy, poznávají zdravou stravu, stavbu zubů, nacvičují správné držení a používání zubního kartáčku, správnou techniku čištění zubů.

Učitelky každodenně pokračují v upevňování získaných dovedností při čištění zoubků po obědě. Do projektu jsou zapojeni i rodiče, kteří pomáhají dětem vypracovávat nejrůznější úkoly v oblasti ústní hygieny.

